

I. Országgyűlés

Nemzeti Emlékezet Bizottságának Hivatala

Fejezeti indokolás

I. A célok és elvárt eredmények meghatározása, felsorolása, számszerűsítése

Az Alaptörvényben foglalt felhatalmazás alapján, az Országgyűlés által megválasztott Nemzeti Emlékezet Bizottsága (a továbbiakban: Bizottság) egyik legfontosabb, törvényben rögzített alapfeladata a kommunista diktatúra hatalmi működésének, szervezeteinek és káderpolitikájának rendszerszintű feltárása és bemutatása. Ezen alapfeladat ellátása érdekében a Bizottság irányításával 2019-ben folytatódnak azok az alapkutatások, amelyek a pártállam működésének, legfontosabb szervezeteinek és vezető tisztségviselői körének feltérképezését célozzák. A Bizottság által folytatott alapkutatások hiánypótlónak számítanak. A Bizottság a Magyar Dolgozók Pártja létrejöttének hetvenedik évfordulójához kapcsolódóan internetes adatbázisban mutatja be a kommunista állampárt több mint háromezer megyei funkcionáriusát, többek között pártfunkciójukra, munkahelyükre, munkakörükre, előléptetésükre, kitüntetéseikre vagy pártbüntetéseikre vonatkozó adatokkal. Az egész országot felölelő levéltári alapkutatás és az adatok adatbázisban való rögzítése, közzététele folyamatosan zajlik; a személyek és karrierutak 2018 harmadik negyedétől a Párt-Állam-Párt / www.paap.hu honlapon tanulmányozhatók.

A Bizottság által indított alapkutatások közül 2019-ben ugyancsak folytatódni fog az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlás egész országra kiterjedő, a teljes országos levéltári szervezet bevonásával zajló, szisztematikus feltárása. Különösen fontos, hogy a forradalom meghatározó személyiségei ellen lefolytatott, halálos ítélettel zárult koncepciók perek tudományos feldolgozásával a szélesebb közvélemény számára is közérthetően bemutatható a halálra ítélt és kivégzett forradalmárok sorsa. A végrehajtott halálos ítéletekkel zárult megtorló perekről készült internetes adatbázis 2018. júniusi közreadása nagyon fontos első állomás volt, a következő feladat a halálra ítélt, de a kivégzést „szerencsésen” elkerülő, illetve az úgynevezett „nagyidősök” – életfogytig tartó, vagy 15–20 év börtönnel sújtottak – ügyeinek feldolgozása. A Bizottság hozzákezdett a már jórészt a levéltárakba került büntetés-végrehajtási iratok feltérképezéséhez, amelyekből pontosabb képet nyerhet arról is, hogy hány ötvenhatos maradt az 1963. márciusi amnesztia után a Kádár-rendszer börtöneinek foglya. A Bizottság tervei szerint nyilvánosságra hozza az eddig jórészt ismeretlen népbírák, népi ülnökök, a megtorlás folyamatában részt vállaló ügyészek és bírók nevét, karrierpályáját.

A Bizottság általánosabb, az államszocialista rendszer teljes időszakát felölelő programja a kommunista diktatúra vidéki társadalomtörténeti jelenségeinek átfogó vizsgálata, különös figyelemmel a diktatúrával szemben megnyilvánuló ellenállás egyéni és kollektív formáinak feltárására és dokumentálására. Ez a munka az elmúlt évekhez hasonlóan a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontjával közösen létrehozott Vidéktörténeti Témacsoport keretein belül zajlik, az egész országra kiterjedően.

A kádári kollektivizálás, kényszerűeszesítés folyamata mindmáig kevésbé ismert, alig tárgyalt fejezete a magyar történetírásnak. Ezt a hiányosságot pótolandó a Bizottság vidéktörténeti kutatásaira alapozva szabadtéri vándorkiállítás és megemlékezéssorozat szervezett. A hagyományos paraszti társadalom felszámolásának állít emléket az az országos középiskolás vetélkedő, amelyet a kiállítás, tudományos háttéranyagok, valamint a tematikus honlap tartalmára építve a Bizottság 2019-ben valósít meg modern pedagógiai eszközök alkalmazásával.

A Bizottság a széles körű ismeretterjesztés érdekében a kiemelt programjain túl is folytatni kívánja internetes tudástárának bővítését 2019-ben. A legújabb kutatási eredmények alapján a kommunista hatalombirtokosok újabb és újabb csoportjainak részletes karrierpályáját állítja össze és hozza nyilvánosságra.

A Bizottság kiemelt feladatának tekinti a kommunista diktatúra működését feltáró és bemutató, hasonló feladattal rendelkező nemzetközi intézményekkel való együttműködést és

közös programok szervezését. Különösen szoros az együttműködés a lengyel, cseh és szlovák partnerintézményekkel.

A Bizottság célja, hogy az eddiginél is hatékonyabban segítse elő a kommunista diktatúra áldozatairól való méltó megemlékezést, valamint a széles körű tudományos ismeretterjesztést (magyar és angol nyelven egyaránt). A Bizottság kiemelt feladatának tekinti a fiatal generációk megszólítását, a fiatalok érzelmi azonosulásának megteremtését, valamint hiánypótló kutatások elvégzését. Ennek érdekében a Bizottság az elkövetkező időszakban újabb országos kiállítás-sorozatokat, valamint történelmi ismeretterjesztő filmek készítését tervezi.

II. A célok megvalósításához rendelkezésre álló erőforrások 2019-ben

millió forintban, egy tizedessel

Megnevezés	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Átlagos statisztikai állományi létszám (fő)
Nemzeti Emlékezet Bizottságának Hivatala	808,2		808,2	66

III. A célok elérésének módja a felügyelt ágazatokban

III.1. Intézményekkel történő feladatellátás

A Bizottság 2019-ben folytatja az alaptevékenységéhez kötődő, munkacsoportok keretében zajló tudományos kutatást, annak szisztematikus vizsgálatát, hogyan működtek a pártállami diktatúra formalizált és rejtett hatalmi mechanizmusai a mindennapi gyakorlatban. A Bizottság célja – a diktatúra emlékezetének megőrzése és a közgondolkodás formálása érdekében – a kutatási eredmények minél szélesebb körben történő megismertetése és elérhetővé tétele. Ennek érdekében a Bizottság 2019-ben több hazai és nemzetközi konferenciát tervez, emellett folytatja a kutatók által készített tanulmányok és monográfiák kiadványok formájában való megjelentetését, illetve tematikus honlapokon történő közzétételét. 2016 végén megoldódott a Bizottság és a Hivatal végleges elhelyezése. A saját székház – amelynek a teljes épület használatát lehetővé tévő felújítása 2019-ben is folytatódni fog – lehetőséget nyújt arra, hogy a Bizottság a tudományos ismeretterjesztés más formáit (népszerűsítő előadás-sorozatok, filmklub, könyvtár, kiállítások stb.) is megvalósíthassa.

A Bizottság kiemelt feladatának tekinti a közép-kelet-európai társintézményekkel való intenzív együttműködés megvalósítását, a pártállami diktatúrák működésének hasonlóságaira és egyediségére vonatkozó közös kutatási projektek indítását. Ennek keretében rendszerezett forrásfeltárást végez egymás országainak történetére vonatkozóan a hazai, illetve az adott ország iratőrző intézményeiben. A tudományos párbeszéd jegyében a Bizottság 2019-ben is folytatja szakmai projektjei eredményeként készült kiadványainak idegen nyelven való publikálását.

2019-ben kiemelt programként folytatódik a magyar vonatkozású orosz levéltári források feltárása és kiadása, együttműködve a Moszkvai Magyar Levéltári Intézettel, továbbá orosz állami levéltárakkal. Ugyancsak folytatódik az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközponttal közös, hosszú távra tervezett vidéktörténelmi kutatás. A Bizottság a 2018-ban zajló „Sorsfordítás. A paraszti társadalom felszámolása, 1945–1962” címet viselő megemlékezés-sorozathoz hasonló, nagyszabású, országos megemlékezés-sorozatot tervez 2019-től kezdődően. Tervezett témák:

- A „magyar Gulág”, a magyarországi internálótáborok és zárt táborok bemutatása, az áldozatok emlékének megőrzése;

- egyházüldözés a kommunista diktatúra idején;
- a határon túli magyarság sorsára hagyása a kommunista diktatúra időszakában.

A 2018. évi költségvetéshez képest 5 fő státusz bővítést tervez a Hivatal (kutatási-tudományos ismeretterjesztői és üzemeltetési feladatokhoz kapcsolódóan), amelyekhez a szükséges fedezet a személyi juttatások előirányzatán belül rendelkezésre áll.

millió forintban, egy tizedessel

Nemzeti Emlékezet Bizottságának Hivatala cím	Kiadás	Bevétel	Támogatás	Átlagos statisztikai állományi létszám (fő)
2018. évi törvényi előirányzat	808,0		808,0	61
<i>Szerkezeti változások és szintrehozások:</i>				
szócho 0,5+2 százalék- pontos csökkentése	-6,5		-6,5	
<i>Többletek:</i>				
működési többlet	6,5		6,5	
2018. évi minimálbér és garantált bérminimum emelés, valamint a 2017. évi emelés beépítésének korrekciója	0,2		0,2	
státuszfejlesztés				5
2019. évi javasolt előirányzat	808,2		808,2	66

III.2. Fejezeti kezelésű előirányzatokkal történő feladatellátás bemutatása

Fejezeti kezelésű előirányzatot a Hivatal 2019. évre nem tervez. A fejezetnek kiemelt nagyberuházása, több évre tervezett fejlesztése nincs.

III.3. Tájékoztatás a több év előirányzatait terhelő programok, beruházások és más fejlesztések későbbi évekre vonatkozó hatásairól

A Hivatalnak több év előirányzatait terhelő programja, beruházása és más fejlesztése nincs.

III.4. Az uniós források felhasználásának szerepe a felügyelt ágazatokban

A Hivatal munkatársai folyamatosan figyelemmel kísérik a Bizottság kutatási tevékenységi körébe tartozó uniós pályázati lehetőségeket, mindazonáltal a Bizottság, illetve a Hivatal alapfeladata körébe tartozó történelem- és társadalomtudományi – alapvetően nemzeti vonatkozású – témaköröket érintően viszonylag kevés az uniós és a hazai pályázati lehetőség. Társintézményeinkkel együtt ugyanakkor arra törekszünk, hogy a kommunista diktatúra emlékezte részévé váljon a közös európai emlékezetpolitikai gondolkodásnak.

III.5. A középtávú tervezés keretében meghatározott 2019. évi tervszámoktól való eltérés indokolása

A 2018–2020. évekre vonatkozó középtávú tervezés keretében a 2019. évre tervezett 808,0 millió forint költségvetési főösszegetől a III./1. pontban szereplő táblázatban részletezett jogcímek és összegek szerint 0,2 millió forinttal tér el a 2019.évi költségvetési javaslatban előirányzott összegtől.

III.6. A szakpolitikai célú nemzetpolitikai/határon túli feladatok a tárca költségvetésében

Nemzetpolitikai, határon túli feladatok finanszírozását szolgáló előirányzat a Hivatal költségvetésében nem szerepel.

Budapest, 2018. június 21. ...”

dr. Rabóczki Bence
főigazgató

Varga Mihály
penzügyminiszter

